

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 34.

Lördagen den 16 November

1844.

Grekisk Fornkunskap af Vilh. Fr. Palmblad.
Sednare Bandet. Häft. 1. Häft. 2. Upsala.
Wahlström et Låstbom. 1844.

Lifsom sjöfarande som besöker märkvärdiga ställen i en widsträckt continent, mottager en mångfald af intryck, som det ej är lätt att reda, och möter slerfaldiga föremål, hwilka ligga utom området af den erfarenhet och kunskap, som han befförinnan tillegnat sig, så eger äfwen nära nog samma förhållande rum, när en klasfist forwerld öppnar sin rikdom för en nutidens läsare, hwilken ej gjort den aflägsna kulturperioden till uteslutande föremål för sina studier. Han ser sig författ i en werld, der bredwid kända företeelser hwarjehanda obefant och fremmande tager uppmärksamheten i anspråk. Den stora panoraman utbreder icke endast det offentliga och enskilda lifwets förhållanden, icke blott ethnographiska och mythiska bidrag till kännedom af en förfluten tids karakter, utan lemna afwen statistiska och stats-oekonomiska uppgifter och upplysning om alla de bildningsmedel, hwilka samwerkade, för att göra staten och den enskilde till konstwerk, motswarande de idealer, hwilka nationalandan och en antik tids genius uppställt såsom förtjenta af efterföljd. Och då dessa uttryck af en forntida obling i mycket afwika från moderna tidsförhållanden och föreställningar, blir det för både läsaren och författaren swårt att aflägsna inflytandet af samtidens kultur, och att rent och oförfalskad uppfatta tidsbilder, hwilka endast lesa i minnets fluggwerld. Det blir swårt för skriftställaren med de inifränkta upplysningar, hwilka erbjuda sig öfwer flera af de enskilda föremålen för hans teckning, att alltid åstadkomma en helgjuten bild. Och ännu swårare är det för referenten, som ej åt granskningen af dessa ämnen, är i till-

fälle att egna lifa lång tid, som författaren kunnat, att med bestämdhet fälla ett omdöme, och afgöra, huruvida inga luckor förefinnas, eller kritiken ej missförstått de fragmentariska bidragen, och med hwilket urwal den begagnat de stundom alltför rikhaltiga. Det är emedlertid jemförelsewis lättare, att fatta, huruvida en författare lyckats i historisk composition, än att följa honom steg för steg genom specialundersökningarnas labyrinth. I förra hänseendet har den förf., som wi här anmäla, stadgat sitt wälförtjenta anseende, och hwad det sednare beträffar, bör man från granskningen af flera omsorgsfullt utarbetade partier per inductionem kunna sluta till det helas wärde. Wi tillämpa dessa anmärkningar på ett werk, med hwars första del wi redan gjort en intressant bekantskap.

Huru har den enskilda staten, som ej war ett nybygge, utan en gammal civilisations moder, bildat sig? I hwad förhållande stodo des elementer till hwarandra? Dessa intressanta frågor, som aldrig kunna tillfredsställande beswaras i det mörker, som breder sig öfwer samhällsbildningens urtid, sakna ej beröringspunkter med dunkla antydningar, som erbjuda sig i de sparsamma uppgifter, hwilka blifwit bewarade om Atheniensiska statens uppkomst ur Phylor och Demer. Phylerna affägo härkomstens gemensamhet, och deras underafdelningar woro Phratrier och släkter (*Γένη*). Demerna betecknade localindelningar. Förf. wäger de skäl, som tala för, eller mot antagandet af kaster, hwilka skulle återfinnas i den ursprungliga formen af Phylerna, och han tillerkänner den uppfattning, som bestämmer sig för detta antagande, den största sannolikheten. Stuhr, Littmann, Schubart, Weisse och Wachsmuth bestrida tillwaron af kaster, och åberopa till stöd för denna mening, att namnen på de atheniensiska Phylerna härledas från Jons söner, och icke från Phylernas yrken. Sedan förklaras antagan-

det af kaster för ofannolikt, derföre att mantalet, så wäl som slägternas och Phratriernas talsförhållanden äro på siffran beräknade. Det är således en konstgjord och icke en naturlig kadaster. Klithenes' Phylor woro inga kaster. Ärstliga yrken förekomma lifa litet hos Homerus, som man i de af honom skildrade samhällsförhållanden upptäcker spår till något förakt för lägre lefnadsyrken. Wid äktenfaps ingående woro de ädlare slägtena ej alltid inskränkta inom sin egen krets. Af samhällsinrättningens tillkomst under Thesei tid kan slutas, att Phylerna varit indelningar, som hwilat på lokalen och icke på släktförhållanden. Det samma skulle styrkas deraf, att Eupatrider förekomma inom hwarje af Phylerna. Häremot invändes, att kastindelningen egt rum hos nästan alla forntidens folkslag, af hwilka uttryckligen nämnas Etrusker, som anses beslägtade med Pelasgerna, och Egyptier och Phöniciar, från hwilka folkslag man welat leda flera forntida inslytningar i Grekland. Kretas exempel äberopas, och Platos intyg om en af lefnadsyrket bestämmd indelning af Attiska befolkningen. Namnen på Atheniensiska Phylerna utmärka särskilda yrken. Att Homer ej känner några kaster, bewisar ingenting, enär dessa naturformationer kunna hafwa utplånats hos den stam, som han tecknar, eller ej förefunnits i den kolonistat, der den Episka sängen utbildades. Desutom äberopas såsom tillhöriga en historisk tid presterliga släkter med ärstliga befattningar, och den mängd af ärstliga strän, som förenade handwerkare, konstnärer och idkare af sådana praktiska wetenskaper, hwilka inneburo föreställningen om något magiskt, t. ex. läfarekonsten, som gick i arf inom wisfa släkter på Kos, i Epidaurus och i Lebedos (s. 6—9, 118). Res, gör följande anmärkingar. Det stöd, som sökes i en förmodad öfwerensstämmelse med de bland forntidens folkslag, hwilka upptagit kastinrättningen, bewisar ingenting för Grekerna, heldst dessa sednare egendomligt utbildade sina samhällsförhållanden, och nybyggen merändels lösflita sig från alla i hemlandet tryckande band. Inductionen förer oss ej långt till målet. Mera talande är den omständigheten, att Phylernas namn innebära häntydingar på särskilda lefnadsyrken, och att uttrycket "εθνος" begagnas liftydigt med Phratra, för att beteckna borgerliga handteringar (s. 7). Den invändning som Wachsmuth gör att (1 Th. 1 Abth. s. 232). εθνος hos Homer uttrycker en tillfällig och lös förbindelse af personer, som dela samma göromål, och att denna benämning merändels begagnas om fri-

gare, hwilka ej stodo till hwarandra i något stamförhållande, detta bewisar ingenting mot en i sammanhang med den gemensamma härkomsten stående öfwerensstämmelse i lefnadsyrken, så länge ingen fränkänner samma uttryck betydelsen af släktförbindelse. Lifwigt wägar ej Res. strängt förbinda föreställningen om kaster med en in i den historiska tiden fortsatt stamförbindelse, som skulle hafwa utgjort grunden till Phylor och Phratrier. Lifsom Roms Gentiles utgjordes af många med hwarandra alldeles icke beslägtade familjer, så kunde äfwen de Helleniska Genea och Ethnea hafwa varit uttryck för slutna föreningar, hwilka mera assägo gemensamhet i yrke, än i härkomst. Naturbanden slitas, i den mån det rörliga lifwet i samhället rycker medlemmarna på stilda banor, och med den fluctuerande karakter, som uppenbarar sig i den Europeiska folkandans rastlösa sträfvan till utveckling, låter ej förena sig ett sådant fasthållande wid älderdomliga traditioner och former, som det war, hwilket i Orienten fängslade den enskilde inom kastinrättningen. Grekland har otwifwelaktigt från Orienten mottagit en uråldrig kastindelning, hwartill spår röjas i de enskildas ställning till Phylerna, och ännu mera till phratrierna. Sedan Phylerna upptagit personer, främmande för hwarandra till härkomsten, förblefwo phratrierna länge ett uttryck för släktförhållanden och stamförwandtskap. Men den mäktiga tiden löser så många band, och den mängd af omhållningar, hwilka äro ofkifaktiga från statslifwets rörlighet, förbjuder oss att tänka på möjligheten af länge fortfarande stamförhållanden, såsom betingande en gemensam utveckling af individuella krafter och lefnadsyrken. Naturen durar under för andens segrar i det fortfridande samhället af Europeisk karakter, som lösgör sig från familjlifwets lugn och stabilitet. Inga kaster kunde således fortleswa under inslytelsen af Hellenisk bildning, och de många exempel som äberopas till stöd för att den ena generationen efter den andra öfwer tagit samma befattningar, wisa blott, att man sent frigjorde sig från traditionella intryck, och att dessa intryck tillhörde en ursprunglig kastinrättning, som lifwäl bortlägger sin exklusive anda, i den mån det af den enskilde beror, huruwida han wille öfwertaga fadrens yrke eller icke. Tillstymmelse till kastförhållanden upptäckas, men spåren äro nära nog utplånade. Naturstaten har gått under, innan historien slagit ögat upp; och de samhällsförbindelser (phylor), hwilka woro motsatta de lokala (demer), sammanhållas genom

en gemensam, af staten anordnad cultus. Men Genneterna woro derföre icke alltid "*Zuyyevetis*," efter hwad Pollux uttryckligen erinrar.

Den gemensamma werksamhetsphæren blef ett band, som sammanhöll de enskilda, utan att härkomstens gemensamhet behöfde ingå häruti, och erkännes detta, så är fastprincipen utplånad, och släktförhållanden förlora sig på det widsträcktare område, som är statens och historiens. Wi lemna derhån, huruvida man med Wachsmuth kan antaga, att samhället genom samwaron i phyler och phratrier åsyftade att åter frambringa en förgången familjprincip. (1 Th. 1 Abth. s. 237).

Ursen af hieratiskt karakter bibehöll länge den ärftlighet, som stod i förbindelse med en äldre fastindelning. Förf. tyckes dela denna uppfattning, då han erinrar om de anledningar, hwilka förefunnos till mildringen af en uråldrig fastinrättning, och som hade till följd, att "Phylerna upphörde att utgöra särskilda stånd, och att hwardera innehöll alla samsundsklasser." (s. 9.)

Phylerna grundade sig emedlertid på stamförbindelse, och antogo först sedan en lokal karakter. Något som annars egentligen tillhörde den indelning af land och folk, som benämndes demer. Förf. erkänner (s. 10), att "sammanhanget och åtskillnaden mellan dessa båda indelningar är i många punkter dunkelt."

Förf. har icke lemnat uppmärksamhet åt Wachsmuths tydning af det förhållande, som skulle hafwa egt rum mellan Phratrier, Ethnea och Trittyer; och på grund hwaraf nämde indelningar förklarar för sinsemellan coordinerade, men subordinerade i förhållande till Phylerna. Phratrier, Ethnea och Trittyer sägas wara icke olika namn på phylernas sectioner, utan tre af en olika synpunkt och bestämmelse beroende afdelningar. Till Ethnea hörde Eupatrider, Geomorer och Demiurger, och härigenom uttrycktes ståndens ställning till hwarandra. Eupatrider woro en i alla phyler utbredd börsadel. Demiurgerna föreställde industriens organer och bland dem träffades konstnärer. De tillhörde ej den äldsta befolkningen. Geomorerne woro en slags landtbönder under Eupatriderna. Phratrierna afsågo föreningen genom gemensam tempeltjenst, och Trittyer de bidrag, som genom Leithurgier och andra uppoffringar borde egnas åt staten. (B. 1 Th. 1 Abth. s. 230—40, 329). Ref. lemnar derhån, om nämde förklaring är den riktiga. Den är sinrikt utförd, ehuru i uppenbar strid med forntidens förwirrade uppgifter

öfwer detta ämne. I "Grekiskt fornkunskap" (s. 5.) förbigås Geomorerne, då Eupatrider och Demiurger omtalas. Förf. återoppar der W:s mening om Trittyernas bestämmelse att utgöra leiturgierna.

Athen säges hafwa utwidgat sitt område öfwer en mängd af dessa enskilda distrikter, hwilka införlifwades med det samhälle, som till en början endast bestod af borgen Kekropia. I sammanhang härmed må nämnas, både att Wachsmuth finner (s. 11.) det osannolikt, att i fall på Klisihenes' tid endast hundrade demer funnits, dessa sedan förökats ända till ett antal af hundradesjuttiofyra, och äfwen att, efter hwad samma författare anmärker, bildade en fursteborg med det omkringliggande området i den äldsta tiden såkallade Amphiktyonier, eller förbundsöreningar. (Th. 1. Abth. 2. s. s. 21, 22).

Förf. skiljer mellan Amphiktionierna och andra förbund, ingångna af stamförwandter i och för ordnandet af politiska fördelar och gemensamma angelägenheter. Förf. bestrider, att amphiktionierna woro några stamfester. Andra fornforskare hafwa anmärkt, att inväljandet af det Delphiska Amphiktyonförbundets medlemmar bestämdes af stamförhållanden, och icke efter städer eller stater. Och häruti ligger ett intyg för förbundets höga ålder. Då emedlertid både Dorer och Jonier hade sina ombud uti Amphiktyonernas råd, ser man lätt att förbundet omfattade något mera än en enskild stams angelägenheter, att det widgade sig till ett nationalinstitut, till hvars förbindelse det hörde att beifra brott mot folkrätten, och att utbreda humanitetens allmänna föreskrifter. Ett edsformulär, som Eschines bewarat, förbjuder att förstöra en af Amphiktyonernas städer, eller att affråna från denna en wattenledning. Alla brott mot Delphiska Guden skulle A. beifra. Efter hwad Heeren grundadt anmärker, kunde Amphiktyonerförbundet ej förekomma frig, endast uträtta så mycket, att Hellenerna under dessa frig aldrig glömde, att de woro Hellener. Prof. Palmblad will icke helt och hållet medgifwa, att all politiskt werksamhet varit främmande för A. De exempel, som återoppar till stöd för detta påstående, äro likwäl sådana, som otwunget kunna härledas från ett förbunds pligter, hwilket det tillhörde att waka öfwer folkrättens och den nationliga pietetens förbindelser. Benämningen "*Koinon 'Ελληνων συνέδριον*" låter lätt förklara sig ur den här angifna synpunkten. Förbundets politiska wanmakt wid sidan af den wördnad, som det oaktadt egnades ett för nationalkänslans bewarande

werkfamt institut, talar för den åsigt, som härleder Amphiktyonernas ursprung från ett tidehvarf, då de politiska riktningar, hwilka i en sednare period utveck- lades under förbund, krig och en betydelsefull historias omverlande uppträden, ännu ej wafnat till lif. Den religiösa karakteren i en tid, som för den ännu rådande laglöshetens skull ser sig nödsakad att lysa fred öf- wer wisfa ställen och tider, och att utbreda mensklig- hetens allmänna grundsatser, hwilka särskildt tillämpas på nationalitetens förbindelser, och som hindrade stammarna från att lösgöra sig från ett gemensamt fädernesland, detta förhållande antyder en period, främmande för egendomligheten af det sednare utvecklade politiska lifwet, och endast syslosatt alt ordna rudimen- terna till en mensklighet, ett samhälle, en nationali- tet. Det gemensamma i Hellenismen war och blef Amphiktyonerförbundets grundtanke, och från denna ståndpunkt kan man erkänna benämningen "commune Græciæ concilium," utan att dermed förbinda tanken på politisk werksamhet. Der denna inträdde, blef den underordnad och ett medel för främmande planer. An- märkningswärdt förefaller det, att af förbundets del- tagare kämpade några för, andra mot Xerxes. (Lehr- buch der Griechischen Alterthumskunde von Bensen, s. 73, 74).

Förf. framhåller (s. 16) wisserligen Amphiktyo- nernas ursprungliga bestämmelse att göra lifwet mera menskligt, och på de inbördes krigens tillämpa folkrät- tens grundsatser, men han sätter detta derjemte i för- bindelse med antydningen på ett politiskt ingripande, till stöd hwarför återopas en del tilldragelser, hwilka sannolikt tillåta en flerfaldig förklaring. Sedan bisoga den erinran, att Amphiktyonerna i politisk wäg uppgåfwo hoppet att verkliggöra några system, sedan enskilda Helleniska stater stigit till en makt, som ej stod i något förhållande till den betydelse som de egde uti Amphiktyonernas råd. (s. 17.) Förf. och Ref. öfwerensstämma således i hufwudsaken.

Wid skildringen af samhällstillståndet under he- roiska tiden anmärkes, att de forntida konungarnes makt i Hellas war större, än i skandinaviska nordens, och att folket i förstnämnde land ej wid sammankom- sterna företrädde af några, som motswarade nordens lagmän. Här bör anmärkas, att utom Swea- och Götarika funnos i den öfriga Norden ej dyliga för- swarare af lagarnas makt och af folkfriheten; och i saknad af sådana organer för folkwiljan, i brist på förbindelser af samma beskaffenhet som de, hwilka kun-

na otwunget härledas från nödwändigheten för det hedna Sveriges lagmän att wäkas i och för stridiga lagställets hopjemkning, framträdde ej heller t. ex. det gamla Norges fylken i någon så nära förening, att de kunde tillbakawisa inkräktningar å konungarnas sida; man kan till stöd härför återopa exempel ur Norges omvändelsehistoria. Höfdingarna och de mäktigare bönderna bildade wisserligen en motståndskraft, men en dylig aristokratisk motwigt och kontroll egde äfwen det gamla Grekland uti de "Γέροντες, ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες," hwilka der utgjorde konungarnas βουλή. (s. 21). Förf. anmärker konungamaktens högre betydelse i Iliadens, än i Odysseens skildrin- gar till intyg för att antingen det monarchiska wäl- det lättare uppbars i krig än i fred, eller och såsom stöd för att den sednare hjeltebikten blifwit författad i sednare tid, då konungamakten börjat lida af aristo- kratiens inkräktningar.

Efter öfwergången till en historisk tid göres still- nad mellan den äldre från Gudar och Heroer härstam- mande adeln och en sednare krigare- eller förtjenst- adel; gränslinier uppdragas mellan de särskilda folk- klasserna i Helleniska staterna, bland hwilka utom det redan omtalade, första ståndet äfwen förefomma οἱ πλούσιοι, περὶοικοι, μέτοικοι (s. 26, 27). Förf. qwarhåller föreställningen om den grundolighet, som framträdde mellan den heroiska tidens konungar och de sednare tyranni, hwilka under aristokratiens och folkens strider begagnade sig af förwiringen, för att tillwälla sig högsta makten, sedan de merendels först spelat rolen af demagoger. Der göres stillnad mellan den olika förtjensten och det mer eller mindre lagenli- ga handlingsfättet hos de tyranner, som beredt sig en mera, eller mindre afundswärd ryktbarhet; och Hegels åsigt bestrides, som låter nämde enwäldsherrar uppträda med den historiska missionen, att stadga la- garnas wälde. Dnekligt synes likwäl en fastare sam- hållsordning, sådan den genom dessa tyranner stadga- des, wara ett oundgängligt wilkor för att wänja fol- ket wid lagar, som ännu för detta folk woro främ- mande. Atminstone synes Pisiistratus hafwa haft den förtjensten att genom kraften af den styrelse, som han upprättade, hafwa stänkt waraktighet åt den Solonska lagstiftningen, som desförinnan ej blifwit rotfastad uti sed och tänkesätt. Dhistorisk blifwer denna uppfatt- ning af tyrannernas ställning till den inhemska lag- stiftningen, om en dylig nitälstan framställes såsom motivet för inkräktningen. I följd af händelsernas

sammanhang framstå emedlertid otwifwelaktigt enwäldets inkräftningar såsom ett nödwändigt moment under framskridandet till en fast och laglig samhällsordning. I förbigående må här inslyta den intressanta och temligen nya uppgiften, att wid fastställandet af Homers text hade Pisistratus begagnat fyra lärda män, Dnomakritos och Konchylos från Athen, Zopyros från Herakleia och Orpheus från Kroton. Denna under rättelse träffades i ett scholion till ett Plauti ms och blef af Professor Mitschl från Bonn offentliggjord i hans skrift "die Alexandr. Bibliotheken." (s. 30). Tyrannernas makt gaf wika för demokratin, som porträtteras med en fanning och listighet, att det ej lemna något öfrigt att önska. Der anmärkas de olika former af en modererad och absolut demokrati, af hwilka den förra gjorde inslytandet i det offentliga beroende af individernas personliga förtjenst, oeconomisk förmögenhet och de i sammanhang härmed stående prestationerna; då deremot den obegränsade demokratin uppställde en personlighetsprincip, hwars oförnuft blottades af Greklands största tänkare. Efter Perikles död segrade de grundsatser, som tillhörde anspråken hos den absoluta demokratin. Läsaren får en öfversigt af dessa olika perioders karaktäristik. Med några raska penseldrag är Perikles' bild färdig, och Olympiern, som den store Agitatoren kallades, framträder i all sin öfwerlägsenhet, för att göra kontrasten med en följande tids folksmidare så mycket mera slående. Dramatiska skulpter, historiefkrisware, rhetorer och filosofher lemna bidrag till skildringen af det förderfwade folklynnet, hwars lumpna föraktlighet uppenbarades i medelmåttans anspråk att något betyda, i det jemnlighetstraseri, som sänkte de stora människens inslytande, och reducerade allt till arithmetiska talförhållanden. Ombyttheten och lättfinnet hos den Atheniensiska Demos, med hwars brister och lösligheter komoedien ostrafadt gyllade, tycktes innebära mycket oförenligt, och likwäl hade "Parrhasios med en konst, som förefaller of omöjlig, målat samma Demos i en bild, hwars anletsdrag uttryckte alla dessa karakterens skiftningar." (s. 63). Såwål i de allmänna dragen, som i de specialiteter, hwilka äro hämtade från teckningen af enskilda tilldragelser, röjas spåren till den sig närmande upplösningen af det nationella lifwet, den oundwilkiga följden deraf, att reflexionen trädde i ställe för den omedelbara uppfattningen, och att subjectiviteten kom med sina anspråk, der förut seden afgjort allt öfwer det substantiella i lagen. Rättsförfattningen upphör

att verka med kraften af en naturnödwändighet, och lag och samhälle will den enskilt modellera efter sin individuella mening. Och under bemödan det att i werkligheten utpregla en reflexion, till hwilken den ringaste och ofunnigaste ansåg sig fullt så berättigad, som samhällets öfwerlägsnaste snillen, styrdes staten efter pluralitetens wacklande och omogna beslut i stormiga folkförsamlingar. Thucydides säger med hänseende till detta subjectivitetsens förgripande mot det allmänna: "Hwar och en menar, att om han ej är med, går det illa till."

(Fortsättes.)

Öfversättning af Shakspeare.

(Fortsättning.)

Såsom vidare prof ur Midsommarnattsdrömmen anförer wi handwerkarnes "lustiga tragedi om Pyramus och Thisbe," spelad inför Theseus och Hippolyta.

Prologen kommer.

Prolog.

Om wi mishaga, ej wi rå derför;
 Ni måste öfwerseende of unna;
 Wiljan är god; enhwar utaf of gör —
 Det hufwudsumman är — så godt wi kunna.
 Wi trottsa Er och det likom med slit,
 Wi hoppas ej att göra ett mirakel;
 Ej för all muntra Er wi kommit hit,
 Men blott att ge att ömkeligt spektakel.
 Aktörerna nu komma; deras ord
 Skall göra hela pjesens mening spord.

Theseus.

Den der karlen är intet så noگا, han.

Lysander.

Han har ridit sin prolog som en spraffåle; Han kan intet hålla igen. En god moral, min prins! Det är icke nog att tala, man måste också tala uppriktigt.

Hippolyta.

Sannerligen, han har sagt sin prolog alldeles som ett barn spelar flöjt; det låter nog, men taktens felas.

Theseus.

Hans tal liknade en hoptraslad ledja; ingenting war sönder, men allt i ordning. Hwem kommer nu? Pyramus, Thisbe, Wägg, Månsten och Lejon uppträda som stumma personer.

Prolog.

Helt wist, mitt herrskap, undren I på detta;
Men meningen skall dock bli klar till sist.

Det här är Pyramus, skall jag berätta,
Och denna fru skön Thisbe är förwist.

Den karlen der med kalk och rappning på
Det är den stygga wäggen wid hvars spricka

Den stackarn Pyramus är glad att stå
Och hwiska smått och tafska med sin flicka.

Och han, som står med lykta der och hund,
Skall föreställa männsken, mina nåder,

Sy det wid männsken är, en midnattsfund,
Wid Nini graf, de älskande nu gå der;

Den grymma besten der ett lejon är,
Som gör skön Thisbe skrämset och beswär

Der om hon wäntar på sin hjertans kär.
Hon flyr sin wäg och låter manteln fara;

Den griper lejonet med blodig nos;
Nu kommer Pyramus, den swennen rara,

Och hittar manteln; Thisbe är sin kos.
Då drar han blodigt barst barbarist klinga

Och borrar bladet i sin bara barm;
Och Thisbe ses en dolk i hjertat stinga,

Der hon i mullbärshäcken står så arm.
Allt hwad som widare nu hör till detta,

Må lejon, wägg och männsken Er berätta.
(Alla, utom wäggen, gå.)

Theseus.

Jag undrar om lejonet skall tala.

Demetrius.

Det wore intet underligt, min prins, om ett lejon kunde tala, då så många åsnor kunna det.

Wägg.

I denna pjäs går saken derpå ut,
Att jag är wägg; mitt namn är annars **Snut**,

Jag är en wägg — så ödet kan sig sticka —
Som har en ganska reputerlig spricka,

Igenom hwilken Thisbe med sin wän
I tyfthet hwiskar uti skymningen.

Och denna kalk och denna gips och gruset
Bewisa att som wägg jag hör till huset;

I höger och i wenster hand är sprickan,
Der skall nu älskarn hwiska smått till flickan.

Theseus.

Kan man begära att ler och långhalm skola tala bättre?

Demetrius.

Det är den qwickaste stufsemur jag någonsin hört tala, min prins.

Theseus.

Pyramus går muren på lifwet; tyst!

Pyramus kommer.

Pyramus.

Du grymma natt, du natt med kolswart hy!

Som kommer jemt när dagen är förliden,
Ack, ack, du natt, mig qwal och sorger bry,

Jag fruktar Thisbe passas ej på tiden;
Och du, o wägg, du ljufwa kära wägg,

Som hör till hennes hus och mitt tillika,
Du wägg, du wägg, du ljufwa kära wägg,

Låt upp din spricka och låt mig få tika.
(Wäggen håller upp sina fingrar.)

Tack kära wägg: Zeus löne ditt beswär!

Hwad ser jag? Ack, min Thisbe ser jag icke;

Du wägg, som skymmer hwad mig kärast är,
Zeus sin förbannelse på dina stenar sticke!

Theseus.

Mig tyckes att wäggen, som också har känslor,
borde förbanna honom igen.

Pyramus.

Nej sannerligen han det bör, min herre: "uppå dig sticke" är Thisbes replik; hon skall nu fram och jag skall spionera på henne genom muren. Ni skall få se att det går precist som jag säger. Se der är hon.

Thisbe kommer.

Thisbe.

O wägg, du ofta har min suckan hört,

Då från min Pyramus du stilde mig;

Och mina förbärsläppar ofta rört

Med kysfar, sten och murbruk uti dig.

Pyramus.

Jag ser en röst; i springan will jag titta

Om jag kan höra Thisbes anlete.

Thisbe!

Thisbe.

Jag tror det är min wän; hur honom hitta?

Pyramus.

Tro hwad du will, jag är din älskare,

Och som Limander trogen in i döden.

Thisbe.

Jag är din Helena i alla öden.

Pyramus.

Ej Skefalus sin Procrus höll så kär.

Thisbe.

Du är min Skefalus, jag Procrus är.

Pyramus.

Gif mig igenom hålet här en puss.

Thisbe.

Aj! hålet kysfen fick, ej Pyramus.

Pyramus.

Möt mig wid Nini graf min hulda mö.

Thisbe.

Jag kommer, jag må lefwa eller dö.

Wägg.

Så jag som wägg min tienst expedierar;
Nu är det tid att wägg sin wäg marcherar.

(Wägg, Pyramus och Thisbe af.)

Theseus.

Nu är wäggen nere emellan de båda grannarne.

Demetrius.

Ja, hwad skall man göra, min prins, när wäg-
garna hafwa öron.

Hippolyta.

Det här war det dummafte tyg jag någonsin hört.

Theseus.

Det bästa af det här slaget är bara fluggspel;
och det sämsta är intet sämre, om inbillningskraften
hjelper till.

Hippolyta.

Då får det wara er inbillningskraft och icke deras.

Theseus.

Om wi icke hafwa mindre inbillning om dem, än
de hafwa om sig sjelfwa, så kunna de passera för exel-
lent folk. Här komma två ädla djur in, en måne
och ett lejon.

Lejon och Månsten komma.

Lejon.

Ni, mina damer, som Er alterera

För minsta rått, som på golfwet går,

Helt säkert blifwa främnda mycket mera

När bistert lejon rytande här står.

Allt jag är snickar Snugg det will jag Er påminna,

Men hwarfen lejon eller lejoninna.

Om jag som lejon kom att öfwa wäld

På detta rum, då wore jag wißt säld.

Theseus.

Det war en höflig best och mycket samwetsgrann.

Demetrius.

Min prins, det är werkeligen den bästa best jag
någonsin sett.

Lysander.

Det der lejonet är en riktig råf i tapperhet.

Theseus.

Det är sant, och en gås i förstånd.

Demetrius.

Nej, intet så, min prins. Ty hans tapperhet
rår icke på hans förstånd; men råfwen rår på gåsen.

Theseus.

Jag är säker på att hans förstånd icke heller rår
på hans tapperhet; ty gåsen rår icke på råfwen. Nå
wål! Öfwerlemnna den saken åt hans förstånd och låt
oss höra på hwad månan har att säga.

Månsten.

Hornlyktan månan är med horn i pannan.

Demetrius.

Men då borde han ju ha horn i pannan.

Theseus.

Han är en fullmåne; hornen sitta osynliga i pe-
riferien.

Månsten.

Hornlyktan månen är med horn i pannan,

Och jag är mannen uti månan jag.

Theseus.

Det är det största mistaget i alltihop; då skulle
ju karlen sitta i lyktan; hur kan han annars wara
mannen i månan?

Demetrius.

Han törs intet dit för ljusets skuld; ty ljuset ser
ut som om det skulle heta snyt-ut.

Hippolyta.

Jag är ledsen wid den der månan; om det ändå
blefwe mänskifte!

Theseus.

Allt dömma efter det ringa ljuset i des förstånd,
så är den i aftagande; men wi få likwål hålla ut
till slut för höflighets skuld.

Lysander.

Gå på, måne!

Månsten.

Allt hwad jag har att säga, är, att förtälja, att
lyktan är månan; jag mannen i månan; den här törn-
busken, min törnbuske; och den här hunden, min hund.

Demetrius.

Allt det der borde ju wara i lyktan efter det är
i månan: men tyst, men tyst, här kommer Thisbe.

Thisbe kommer.

Thisbe.

Det här är Ninus's graf; hwar är min älskling?

Lejon.

U — U — U

(Lejonet vrålar och Theseus springer bort.)

Demetrius.

Wäl wråladt, lejon.

Theseus.

Wäl sprunget, Theseus.

Hippolyta.

Wäl skint, måne. — Sannerligen månan skiner
med mycken grace.

Theseus.

Wäl rifwet, lejon.

(Lejonet rifwer sönder Theseus mantel)

Demetrius.

Och så kommer Pyramus.

Pyfander.

Och så försvinner lejonet.

Pyramus kommer.

Pyramus.

Tack, kjuswa måne, för ditt solsken, tack!

Och tack för det du skiner så, du klara.

Wid dina kjuswa gylbne strålar, ack!

Jag får ett ögonblick hos Theseus vara.

O! dunderslag!

Jag, arme, jag!

Hwad grymma öden här?

Mitt öga, du,

Hwad ser du nu?

Ack kjuswa hjertanskär!

Din mantel god,

Bestänkt med blod!

O! furie kom hit

Och lifwets tråd,

Förutan nåd,

Klipp, skär och ryck och slit!

Theseus.

Denna jemmer och en god wäns död kunde hardt
när göra en karl melankolisk.

Hippolyta.

Besitta mig; jag tycker det är synd om karlen.

Pyramus.

Natur!

Hwi har du lejon slapt och lejoninnor,

Då nu ett lejon kränkt mitt hjertas wän!

Som är, nej war, den skönaste bland quinnor,

Som nänsin lefwat, lyst och lifat än.

Rom tårars haf!

Ut! swärd och glas,

Djupt i min barm att gå!

Till wenster här,

Der hjertat är;

Så döer jag: så, så, så.

Nu är det slut;

Jag andas ut,

Min själ är hos min mö.

Dwäfd rösten är;

Bort måna der!

Nu dö, dö, dö, dö, dö.

(Dör. Mänstetet går.)

Demetrius.

Då, dö, dö; männ tro han menar quitt à deux
och att när han är död så är han quitt?

Pyfander.

Nej det war intet quitt à deux; det war en sin-
kadus han fick; och nu är det slut med honom.

Theseus.

Men nog kan en fältskär ändå sinka ihop honom igen.

Hippolyta.

Hur kommer det till att mänstetet går sin wäg
innan Theseus kommer tillbaka och finner sin älskare?

Theseus.

Hon får nog rätt på honom wid stjernornas sken.
Här kommer hon och hennes jemmer slutar pjesen.

(Fortsättes.)

Akademiska Underrättelser:

Groffhandlaren och Riddaren **C. F. Liljewalch** i
Stockholm har till Universitetets Historiska Museum
förärat en i ethnographiskt afseende intressant sam-
ling af åtskilliga wapen m. m., hufwudsakligen från
China och Söderhafsbörne.

= Till den här wid Universitetet ånyo ledigförkla-
rade Profession i "Fäderneslandets gällande allmänna
Criminalrätt, samt Statsrätt, med synnerligt afseende
på Sweriges Grundlagar och Constitutionella Institu-
tioner," har inom fatalietidens utgång endast en sö-
kande sig anmält, nemligen Akademiens Sekreterare
och Dmbudsman, **J. U. C., Magister Chr. Raumann.**

Rättelse:

I No 33 p. 262 första spalten andra raden nerifrån står
scurit läs brutit.

No 35 af denna Tidning, utgifwes Lördagen d. 23 November.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1844.

